

POSTSCRIPTUM
POLONISTYCZNE

POSTSCRIPTUM

POLONISTYCZNE

2011 • 2 (8)

Redakcja

ROMUALD CUDAK — redaktor naczelny
JOLANTA TAMBOR — zastępca redaktora naczelnego
ALEKSANDRA ACHTELIK, MAGDALENA BĄK,
BERNADETA NIESPOREK-SZAMBURSKA

Rada Programowa

KALINA BAHNEWA Sofia, JERZY BARTMIŃSKI Lublin,
WIKTOR CHORIEW Moskwa, ANNA DĄBROWSKA Wrocław,
MARIA DELAPERRIÈRE Paryż, KATARZYNA DZIWIWREK Seattle,
ELWIRA GROSSMAN Glasgow, KRIS VAN HEUCKELOM Leuven,
MAŁGORZATA KITA Katowice, AŁŁA KOŻYNOWA Mińsk,
LUIGI MARINELLI Rzym, MICHAŁ MASŁOWSKI Paryż,
GERHARD MEISER Halle, WŁADYSŁAW MIODUNKA Kraków,
LÁSZLÓ K. NAGY Debreczyn, ALEKSANDER NAWARECKI Katowice,
WACŁAW M. OSADNIK Edmonton, KAZIMIERZ OŻÓG Rzeszów,
ANNA MAŁGORZATA PACKALÉN PARKMAN Uppsala,
TOKIMASA SEKIGUCHI Tokio, MARIÉ SOBOTKOVÁ Olomuniec,
TAMARA TROJANOWSKA Toronto

Pismo krajowych i zagranicznych polonistów
poświęcone zagadnieniom związanym z nauczaniem
kultury polskiej i języka polskiego jako obcego

POSTSCRIPTUM

POŁONISTYCZNE

Pismo jest kontynuacją półrocznika „Postscriptum”, który ukazywał się od 1992 do 2007 r.
Wersja elektroniczna: www.postscriptum.us.edu.pl

Recenzenci

MARIA KARASIŃSKA
JÓZEF WRÓBEL

Redaktorzy numeru

ALEKSANDRA ACHELNIK
EWA WĄCHOCKA

Redakcja techniczna

KAROLINA POSPISZIL

Publikacja dofinansowana ze środków:
UNIwersytetu ŚLĄskiego w KATOWICACH

Adres

„Postscriptum Polonistyczne”
Szkoła Języka i Kultury Polskiej UŚ
pl. Sejmu Śląskiego 1, 40-032 Katowice
tel./faks: +48 322512991, tel. 48 322009424
e-mail: postscriptum@us.edu.pl
www.postscriptum.us.edu.pl

Wydawca

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Szkoła Języka i Kultury Polskiej

Dystrybucja

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
e-mail: wydawus@us.edu.pl; www.wydawnictwo.us.edu.pl
tel.: 48 32 3592056

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wydawnictwo Gnome, Katowice

Nakład: 250 egz.
ISSN 1898-1593

Spis treści

PRESCRIPTUM	9
Teatr i dramaty polski po 1989 roku	13
BEATA POPCZYK-SZCZĘSNA: Doświadczenie codzienności w dramacie polskim po 1989 roku	15
EWA WĄCHOCKA: Osoba i głos: postać w najnowszym polskim dramacie	27
ALINA SORDYL: Adaptacja jako twórcza praktyka w polskim teatrze współczesnym. Krystian Lupa – Krzysztof Warlikowski – teatr krytyczny	43
KATARZYNA SOBOLEWSKA: Jan Klata – polityk teatru	61
ANETA GŁOWACKA: Barbarzyńcy w teatrze. Strategie artystyczne Moniki Pęcikiewicz, Moniki Strzępki i Wiktora Rubina	75
MAGDALENA FIGZAŁ: Współczesna polska muzyka teatralna	95
JACEK MIKOŁAJCZYK: Dogonić świat. Musical i teatr muzyczny w Polsce po 1989 roku	111
DOROTA FOX: Polski kabaret – tradycja i współczesność	123
JOANNA KOT: Rodzina w dramacie kobiecym: po przelomie 1989 roku, a w latach 30. XX wieku	143
Varia	159
MALGORZATA ZEMŁA: <i>Tygrys</i> : gnoza polityczna	161
MAREK BERNACKI: Czeladnik i mistrz Czesława Miłosza. Spotkania z Oskarem Władysławem Miłoszem	191
KALINA BAHNEVA: Nienasyceń – o tym, co jedzą bohaterowie (dramatów) Witkacego	207
MAGDALENA BĄK: Australia w literaturze polskiej	225

TERESA WILKOŃ: <i>Servus, madonna</i> Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Przyczynek do dziejów wiersza	241
Przeglądy	251
AGNIESZKA NĘCKA: Półka literacka 2010	253
AGNIESZKA TAMBOR: Filmowa półka sezonu 2010/2011	271
JACEK MIKOŁAJCZYK: Muzyka górą? Dziesięć wydarzeń teatralnych 2010 roku	283
Recenzje	297
MAŁGORZATA KITA: Spojrzenie językoznawcy na język prasy. (rec.: Maria Wojtak, <i>Głosy z teraźniejszości.</i> <i>O języku współczesnej polskiej prasy</i>)	299
MAŁGORZATA KARWATOWSKA: *** (rec.: Małgorzata Kita, <i>Językowe rytuały grzecznościowe</i>)	307
AGNIESZKA NĘCKA: Kanadyjsko-polskie (roz)błyski (rec.: <i>Literatura polska w Kanadzie</i> , red. Bożena Szalasta-Rogowska)	311
DANUTA KISIAŁA: Śmiertelnie niebezpieczne podróże i tajemnica „sztuki poetyckiej” (rec.: Józef Olejniczak, <i>Powroty w śmierć</i>)	319
Kronika	327
JAŚMINA PUCHAŁA: Preludium do Roku Miłosza. Relacja z dalekiej Syberii	329
MARTA KAŹMIERCZAK: <i>One i oni. Zmagania młodych tłumaczy</i> z wierszem Miłosza	333
ANNA SZAWERNA-DYRSZKA: Kulminacja obchodów Roku Miłosza na Litwie	339
Noty o autorach	343

Contents

PRESCRIPTUM	11
Polish Theatre and Drama after 1989	13
BEATA POPCZYK-SZCZĘSNA: The Experience of Everyday Life in Polish Drama after 1989	15
EWA WĄCHOCKA: A Persona and a Voice - Dramatic Character in Recent Polish Drama	27
ALINA SORDYL: Adaptation as a Creative Practice in Polish Contemporary Drama. Krystian Lupa – Krzysztof Warlikowski – Critical Theatre	43
KATARZYNA SOBOLEWSKA: Jan Klata – the Politician of the Theatre	61
ANETA GŁOWACKA: Barbarians in the Theatre. Comments on the Margins of Monika Pećkiewicz's, Monika Strzępka's and Wiktor Rubin's Creativity	75
MAGDALENA FIGZAŁ: Music in Contemporary Polish Dramatic Theatre	95
JACEK MIKOŁAJCZYK: Catch up with the World. Musical and Musical Theatre in Poland after 1989	111
DOROTA FOX: Polish Cabaret – Tradition and Contemporaneity	123
JOANNA KOT: Family in 'Women's' Drama after 1989 and in the Thirties	143
Varia	159
MALGORZATA ZEMŁA: <i>Tiger</i> : Political Gnosis	161
MAREK BERNACKI: A Journeyman and a Master. (Czesław Miłosz's Encounters with Oskar Władysław Miłosz)	191
KALINA BAHNEVA: Insatiabiles – What Do the Heroes of Witkiewicz's Drama Eat?	207
MAGDALENA BAŃ: Australia in Polish Literature	225

TERESA WILKOŃ: Konstanty Ildefons Galczyński's 'Serwus madonna'. Contribution to the History of the Poem	241
Surveys	251
AGNIESZKA NĘCKA: Literary Shelf 2011	253
AGNIESZKA TAMBOR: Film Shelf of the Season 2010/2011	271
JACEK MIKOŁAJCZYK: Music Dominates? Ten Theatrical Events of the Season 2010/2011	283
Reviews	297
MAŁGORZATA KITA: A Linguist's Perspective on the Press Language: Review (review of Maria Wojtak's <i>Głosy z teraźniejszości. O języku współczesnej polskiej prasy</i>)	299
MAŁGORZATA KARWATOWSKA: *** (review of Małgorzata Kita's <i>Językowe rytuały grzecznościowe</i>)	307
AGNIESZKA NĘCKA: Canadian-Polish Flashes (review of the book <i>Literatura polska w Kanadzie</i> , edited by Bożena Szalasta-Rogowska)	311
DANUTA KISIAŁA: Deadly Hazardous Journeys and the Mystery of 'Poetic Art' (review of Józef Olejniczak's <i>Powroty w śmierć</i>) ..	319
Chronicle	327
JASMINA PUCHAŁA: Prelude to the Year of Miłosz. Report from a Distant Siberia	329
MARTA KAŻMIERCZAK: Young Translators' Struggles with Miłosz's Poems	333
ANNA SZAWERNA-DYRSZKA: Culmination of the Year of Miłosz's Celebration at Lithuania	339
About the Authors	343

PRESCRIPTUM

Kolejny numer „Postscriptum Polonistycznego”, który oddajemy do rąk Czytelników, poświęcony jest w znacznej mierze zagadnieniom najnowszego teatru i dramatu polskiego. Zamieszczone w nim artykuły i szkice są próbą krytycznego omówienia postaw światopoglądowych i estetycznych, poszukiwań i tendencji charakterystycznych dla dzisiejszej praktyki scenicznej i dramatopisarskiej. Pokazują zjawiska – naszym zdaniem – ważne i interesujące, które z jednej strony świadczą o dynamice przemian zachodzących po 1989 roku w polskim teatrze oraz w pisanych dla teatru tekstach, z drugiej natomiast obrazują różnorodność – nie tylko teatralnych, ale również widowiskowych – form i gatunków. Wyrazem tych zmian jest w dramacie zarówno zwrot ku doświadczeniom codzienności, opis współczesnych realiów i problemów, jak i rozpad tradycyjnej konstrukcji postaci, wypieranej przez „głos” czy figurę chóru. W teatrze przeobrażenia te dobrze odzwierciedla praktyka adaptacji literackich i nieliterackich tekstów na scenę czy twórczość reżyserów manifestujących nadzwyczaj radykalny stosunek do (narodowych i kulturowych) tradycji, ale także – rosnąca, wielopostaciowa rola muzyki w przedstawieniu. Inne, choć równie znaczące okazały się konsekwencje, jakie przełom 1989 roku pociągnął za sobą w teatrach musicalowych i w kabarecie. Obok rozważań na temat sytuacji polskiego dramatu i teatru dzisiaj w „Postscriptum” znalazły się ponadto szkice, które poszerzają obraz współczesności o dramaturgię Witkacego, problematykę literacko-sceniczną biografistyki oraz dramatu kobiecego.

W drugiej części tomu zamieszczone zostały rozprawy poświęcone wybranym zagadnieniom współczesnej literatury polskiej. Czytelnik odnajdzie ciekawe interpretacje wybranych utworów Czesława Miłosza, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, czy prześledzić próbę antropologicznego odczytania jednego z tekstów Witkacego. Ponadto napisany interesująco tekst o śladach motywów australijskich w polskiej literaturze.

Warto także zatrzymać się nad tekstami poświęconymi najważniejszym wydarzeniom na polskim rynku wydawniczym, na scenie teatralnej oraz nowościom filmowym. Ponadto jak zawsze w tomie pomieszczone zostały recenzje prac szczególnie cennych dla osób zajmujących się nauczaniem języka polskiego. Pragniemy także odnotować informacje na temat ważnych projektów konferencyjnych przygotowanych przez polonistów zagranicznych.

Tom przygotowali: prof. dr hab. Ewa Wąchocka i dr Aleksandra Achtelek, pracujące w Instytucie Instytutu Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego.

Redaktor Naczelny

PRESCRIPTUM

This issue of “Postscriptum Polonistyczne” that we present to the readers is dedicated mostly to problems concerning contemporary Polish theatre and drama. The articles and sketches gathered here offer critical descriptions of worldview and esthetic attitudes, directions and tendencies characteristic in dramatic and theatrical practices today. They present phenomena that, in our opinion, are important and interesting – phenomena that demonstrate how dynamically Polish theatre and drama have been changing since 1989. On the other hand, they present a variety of theatrical and stage genres and forms. Expressions of these changes can be seen in drama, also in the return toward experience of everyday life, descriptions of contemporary realities and problems, as well as the destruction of traditional hero, ousted by the ‘voice’ or the figure of chorus. In theatre, such transformations are reflected in adaptation strategies of literary and nonliterary texts on stage, or in the creativity of some directors that manifest extremely radical attitude towards (national and cultural) traditions, as well as the increasing and varied role of music in theatrical performance. Different, but equally important consequences were caused by the events of 1989 in musical theatres and in cabaret. Next to articles analyzing the situation of Polish theatre and drama today, we publish in the “Postscriptum” some articles to widen the image of contemporaneity by discussing Witkacy’s drama, problems concerning literary and stage biographies, and women’s drama.

In the second part of this issue we inserted articles dedicated to some chosen problems concerning contemporary Polish literature. Readers can find there interesting interpretations of some selected works by Czesław Miłosz, Konstanty Ildefons Gałczyński, or anthropological interpretations of Witkacy’s texts. Moreover, it contains also an interestingly written article about Australian motifs in Polish literature.

It is certainly worth to recommend the section that concerns latest events in the field of publishing, theatre and film. In addition, as always, we present also some reviews of publications that are especially important for people involved in teaching Polish as a foreign language. We also wanted to note important conference projects prepared by the Polish teachers abroad.

This issue of “Postscriptum” was prepared by: prof. dr. hab. Ewa Wąchocka and dr Aleksandra Achtełlik, together with scholars from the Institute of Cultural Studies at the University of Silesia.

General Editor